

Nurana Rəhimova

TARİX

SİNAQLAR TOPLUSU

BAKİ - 2026

Elmi rəhbər:

Səmədov Samir Əbülfət oğlu

Rəyçi:

Əsədova Azər Sərdar oğlu

Nurana Rəhimova. Tarix. Sınaqlar toplusu

Ali məktəblərə qəbul olmaq üçün hazırlıq dövründə orta məktəb dərsliklərindən mənimsənilən bilikləri möhkəmləndirmək, yenidən xatırlamaq çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Hazırlıq dövründəki səmərəliliyi artırmaq, abituriyentlərə daha da kömək etmək üçün əlavə hazırlıq vəsaitlərinə də ehtiyac olur. Test toplusumuzda bütün bunları nəzərə almağa çalışmışıq. İnanırıq ki, hazırlıq zamanı biliklərinizin möhkəmləndirilməsində mühüm rol oynayacaq.

Sizə bu əhəmiyyətli yolda uğurlar arzu edirik!

Qanun Nəşriyyatı

İstanbul Copyright Awards-ın qalibi

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pr., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212-42-37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

[www.fb.com/Qanunpublishing](https://www.facebook.com/Qanunpublishing)

www.instagram.com/Qanunpublishing

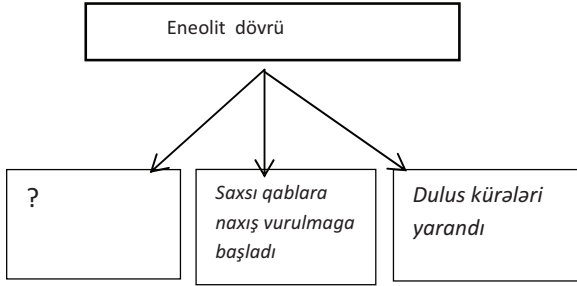
AB 022051 / İN 0787

© Qanun Nəşriyyatı, 2026

© Nurana Rəhimova, 2026

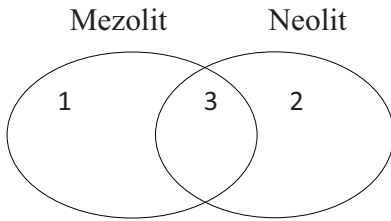
Sınaq 1

1. Sual işarəsinin yerinə uyğun gələn cavabı qeyd et:

- A) Ayaqla hərəkətə gətirilən dulus çarxları yarandı.
- B) Yaşayış üçün çay kənarları və kiçik bulaqlara yaxın sahələr seçilirdi
- C) İstehsal təsərrüfatı yarandı
- D) Əkinçiliyin əsası qoyuldu
- E) Ox və kaman ixtira olundu

2. Venn diaqramına aid uyğunluğu müəyyən et:

- a. Torpağı toxa ilə yumşaldırdılar
- b. İstehsal təsərrüfatına keçidin əsası qoyuldu
- c. Çaxmaq daşından əmək aləti hazırlayırdılar

A) 1b. 2a. 3c: B) 1b. 2c. 3a: C) 1c. 2b. 3a: D) 1a. 2b. 3c: E) 1a. 2c. 3

3. Lullubilərin ticarət əlaqəsi qurduğu, mal- qaranı taxıla dəyişdiyi ərazini müəyyən et:

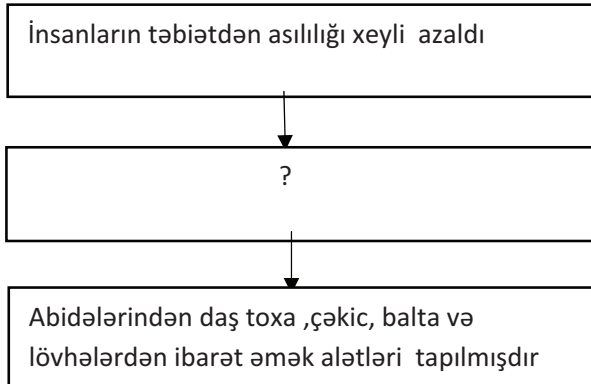

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

4. Tamtama mağarasında aşkar edilmişdi:

- A) Neandertal adamın qalığı B) Ayı kəlləsinsin qalıqları
- C) Müxtəlif bəzək əşyaları D) Qazma tipli tikililər
- E) İy ucları

5. Sual işarəsinin yerinə uyğun gələn cavabı tap.

- A) İnsanlar oturaq həyata keçdilər
- B) Duluşçuluqda saxsı qabları bişirmək üçün kürələr yarandı
- C) Möhrə və ya çiy kərpicdən evlər tikilirdi
- D) Qablara müxtəlif naxışlar vurulurdu
- E) Yaşayış yerlərini nəhəng heyvanların sümüklərindən düzəldirdilər.

6. Xronoloji ardıcılıq doğru verilmişdi.

1. Qohum qəbilələrdən ibarət tayfalar yarandı
2. Şəhər mədəniyyəti formalaşdı
3. Memarlıq inkişaf etdi

A) 1. 2. 3. B) 1. 3. 2 : C) 3. 1. 2: D) 3. 2. 1: E) 2. 1. 3

7. Doğru olmayan variantı müəyyən edin

- A) Qobustandakı qayaüstü rəsmlərin bəzilərində ovsun və dini mərasimlərin təsvirləri vardı
- B) Mis-Daş dövrünün son mərhələsində metallurgiya sahəsində baş verən dəyişiklik insanların həyatında yeni,daha mütərəqqi mərhələnin–Tunc dövrünün başlanğıcını qoydu.
- C) Erkən Tunc dövründə əhalinin sayı artmış və yaşayış məskənlərinin ərazisi böyümüşdü.
- D) Orta Daş dövründə insanlar torpağı sümüklə,sivri daş və ağacla yumşaldıb toxumları yerə basdırmışlar. Bu isə ibtidai əkinçilin meydana gəlməsinə şərait yaramışdır
- E) Arxeoloji qazıntılar zamanı bacarıqlı insanların qəbirləri aşkar olunmuşdur. Bacarıqlı insanların dəfn mərasimi olmuş və artıq onlarda bəzi dini görüşlər formalaşmışdı

8. Ardıcılığı müəyyən et:

1. İlk dəfə olaraq itiucul alətlər hazırlandı
 2. Yeni alət–çapacaq hazırlandı
 3. Kobud və bəsit daş alətlərdən istifadə edilirdi
- A) 1. 2. 3 B) 2. 3. 1 C) 2. 1. 3 D) 3. 2. 1 E) 1. 3. 2

9. Məntiqi ardıcılığı tamamla

1. İbtidai incəsənət xeyli inkişaf etmişdi
 2. Qəbirlərdə dəfn edilənlərdən birinin yanında müxtəlif əşyalar qoyulmuşdu
 3. _____
- A) İnsanlar süni yolla od əldə etməyə başladılar
B) Həmin dövrdə insanlar çox kiçik ölçülü, müxtəlif həndəsi formal alətlərdən istifadə etmişlər
C) Ağıllı insanlar yaranmağa başlandı
D) Yaşayış məskənində insanın kəllə sümüyü tapılmışdır
E) Əmək alətlərini təkmilləşdirməyə başladılar və yeni əmək aləti–çapacaq hazırladılar

10. Orta Daş dövrünə aid deyil:

- A) İnsanlar yığıcılıq, ovçuluq və balıqçılıqla məşğul olurdular
B) İstehsal təsərrüfatına keçid başlandı
C) İnsanların əsas ərzaq mənbəyi maldarlıq və əkinçilik idi
D) Ət ehtiyatının artması insanların ərzağa olan ehtiyacını qismən ödəyirdi
E) Əvvəllər təbiətin hazır nemətlərindən istifadə edən insanlar indi onları özləri istehsal etməyə başladılar

11. Göstərilənlər aiddir:

1. Dulusçular qabların davamlılığını təmin etmək üçün gilə tərkibinə doqranmış saman və başqa qatışıqları əlavə edirdilər
 2. Qazma tipli evlərdə yaşayırdılar
 3. Qəbilənin sürülərində demək olar ki, bütün ev heyvanları var idi
- A) Tunc dövrü
B) Orta -daş dövrü
C) Qədim daş dövrü
D) Dəmir dövrü
E) Mis–daş dövrü

12. Ağılı insan üçün xarakterik deyil:

- A) Qəbilə icmasında yaşayırdılar
B) Əmək alətlərini daşdan hazırlayırdılar
C) Süni odu ixtira etdilər
D) Qayıqlar hazırlamağa başladılar
E) Səsli nitq meydana gəldi

13. Doğru olmayan variantı müəyyən et:

- A) Urmiya gölü yaxınlığında–Tamtama
B) Ağcabədi-Kamiltəpə
C) Tovuz-Göytəpə
D) Qarabağ-Üzərliktəpə
E) Qazax-Sərkərtəpə

14. Göstərilənlər hansı dövrə aiddir.

1. Ehtiyat taxıl iri küplərdə saxlanırdı

2. Atıdan və dövədən minik vasitəsi kimi və yükdaşımada istifadə olunurdu

- A) Erkən Tunc dövrü
- B) Orta Tunc dövrü
- C) Son tunc–Erkən Dəmir dövrü
- D) Eneolit dövrü
- E) Neolit dövrü

15. Sual işarəsinin yerinə uyğun gələn variantı müəyyən et:

?	Eneolit dövrü
1. İstehsal təsərrüfatı formalaşdı	3. Toxa əkinçiliyi inkişaf etdi
2. Yeni alət oraq düzəldilər	4. Metaldan istifadə edilməyə başlandı

- A) Mezolit
- B) Paleolit
- C) Neolit
- D) Tunc dövrü
- E) Dəmir dövrü

16. Mezolit və Neolit dövrü üçün oxşar olmayan variantı müəyyən et:

- A) Ana xaqanlıqı mövcud olmuşdur
- B) Qəbilə icması mövcud olmuşdur
- C) Əmək alətləri əsasən daşdan hazırlanırdı
- D) İstehsal təsərrüfatı mövcud olmuşdur
- E) Daş dövründən Tunc dövrünə keçid dövrü olmuşdur

17. Qobustan düşərgəsinə aid deyil

- A) Müxtəlif həndəsi formalı alətlər
- B) Çaxmaq daşından hazırlanmış əmək alətləri
- C) Sümükdən hazırlanmış əmək alətləri
- D) Balıq tutmaq üçün–harpun
- E) Sümükdən və daşdan hazırlanmış oraq dişləri

18. Göstərilənlər hansı dövrə aiddir?

Səsli nitq meydana gəldi

Ağıllı insanın formalaşması prosesi başa çatdı

Ulu icmanı nəslə icma əvəz etdi

- A) Orta Paleolit
- B) Mezolit
- C) Neolit
- D) Alt Paleolit
- E) Üst Paleolit

19. Azıx mağarasına aid olmayan variantı müəyyən et:

- A) Kobud əmək alətləri B) Tikinti qalıqları
C) İbtidai dini təsəvvürlər D) Azıx adamının bud sümüyü
E) Ayı kəllələri

20. Yanlış cavabı müəyyən et

A. Erkən Tunc dövründə əmlak bərabərsizliyi yarandı	doğru
B. Orta Tunc dövründə böyük tayfa ittifaqları meydana gəldi	yanlış
C. Son tunc və Erkən Dəmir dövründə memarlıq inkişaf etdi	doğru
D. Mis-Daş dövrünün son mərhələsində metallurgiya şəhərinə baş verən dəyişiklik insanların həyatında yeni, daha mütərəqqi mərhələnin–Tunc dövrünün başlanğıcını qoymuşdur	doğru
E. İbtidai insanların hazırladıqları ilk daş alətlər olduqca kobud və bəsit olmuşdur	doğru

21. Uyğunluğu müəyyən et:

1. E. ə XII minillikdə mövcud olmuşdur
2. E. ə VIII minillikdə başlamış, e. ə VI minilliyədək davam etmişdir
3. E. ə IV minilliyin ikinci yarısında başlamış e. ə II minilliyin sonunadək davam etmişdir
I. Tunc dövrü
II. Orta Daş dövrü
III. Yeni Daş dövrü
A) 1- II, 2-III, 3-I B) 1-III, 2-II, 3-I C) 1-I, 2-II, 3-III D) 1-III, 2-II, E) 1-I, 2-III, 3-II

22. Tarixi mənbələrin neçə növü var?

- A) 1, B) 2, C) 3, D) 4, E) 5

23. Orta Tunc dövrünə aid deyil

1. Dəmirdən əmək alətləri hazırlandı
2. Memarlıq inkişaf etdi
3. Şəhər mədəniyyəti formalaşdı
4. Qohum qəbilələrdən ibarət tayfalar yarandı
5. Boyalı qablar mədəniyyəti formalaşdı

24. Uyğunluğu müəyyən et:

1. Arxeologiya
2. Xronologiya
3. Etnoqrafiya
a. maddi mədəniyyət nümunələrini öyrənən elmdir
b. tarixi zaman ardıcılığı ilə öyrənir
c. xalq haqqında elmdir

25. Xronoloji ardıcılığı müəyyən et:

1. Süni suvarma şəbəkələrinin yaranması
2. İlk şəhər mədəniyyəti formalaşdı
3. İbtidai metalşləmənin əsası qoyuldu

26. E. ə VI minillikdən başlamış və e. ə IV minilliyin ortalarına qədər olan dövrə aid deyil

1. Məzarların üzərində kurqanlar ucaldılırdı
2. Yaylaq maldarlığı geniş yayılmışdı
3. Qəbirlərdə müxtəlif bəzək əşyaları da tapılmışdır
4. Ön Asiyanın qədim mədəniyyət mərkəzləri ilə əlaqə saxlayırdılar

27. Erkən Tunc dövrünə aid deyil:

1. Qohum qəbilələrdən ibarət tayfalar yarandı
2. Yaylaq maldarlığı yarandı
3. Sənətkarlıq müstəqil sahəyə çevrildi
4. Bağçılıq, bostançılıq meydana gəldi

**Mətni oxuyun və burada verilmiş məlumatlardan istifadə edərək
28-30 saylı tapşırıqları yerinə yetirin.**

Siklop (təpəgöz) qədim yunan əsəirlərində qeyri-adi gücə malik varlıqlara deyilirdi. Onların təpəsində yalnız bir göz olduğu üçün belə adlanırdı.

Rəvayətə görə, qədimdə böyük ölçülü daşlardan hörülmüş qalaçaları həmin sikloplar tikmişlər. Buna görə də belə qalalar siklopik tikililər adlanır.

28. Mətnə adı çəkilən tikililər hansı dövrdə inşa edilmişdi?

29. Azərbaycanın hansı ərazisində siklopik tikilər inşa edilmişdir (1 nümunə yaz)

30. Siklopik tikililərin meydana gəldiyi dövrə aid hadisə yaz (azı 2 nümunə göstər)

Sınaq 2.

Erkən dövlətlər. Manna dövləti

1. Aratta erkən dövlətinə aiddir.

- A) “bəhrəli dağları olan varlı ölkə”
- B) “padşahlar padşahı”
- C) “dünyanın dörd səmtinin hökmdarı”
- D) “qüdrətli hökmdar”
- E) “hökmdar şəhəri”

2. Mannanın təsərrüfat həyatına aid deyil.

- A) Əhali yaylaq-qışlaq maldarlığı ilə məşğul olurdu
- B) İri və xirda buynuzlu mal-qara saxlayırdı
- C) Atçılıq geniş yayılmışdı
- D) Əhali taxıl,arpa,darı kimi dənli bitkilər becərirdilər
- E) Çoxsaylı şəhər–qalalar inşa etmişlər.

3. Uyğunluğu müəyyən et:

- A) Urmiya gölü duzlu olduğundan əkinçilik üçün yaramırdı– doğru
- B) Mannalılar çaylardan arxlar çəkirdilər– yanlış
- C) Təbii şərait təsərrüfatın inkişafına mane olurdu– doğru
- D) Təsərrüfat yükləri iki və ya dördtəkərli arabalarda daşıyırdı– yanlış
- E) Mannalılar təsərrüfatda dəvədən də istifadə etmişlər– yanlış

4. Arattaya aid deyil.

- A) En - Merkar hərbi yardım almaq üçün Aratta hökmdarına müraciət etmişdi
- B) Arattanın ərazisi Urmiya gölünün cənub-şərqini əhatə edirdi.
- C) İkiçayarası ilə mal mübadiləsi edirdi
- D) Müxtəlif sənət sahələri ilə məşğul olurdular
- E) Arattadan Şumerə əsasən taxıl və meyvə gətirilirdi

5. Verilən fikirlər aiddir.

Əhalinin həyatında əkinçilik mühüm yer tuturdu. Dəmyə əkinçiliyi geniş yayılmışdı. Əkin sahələrinin məhsuldar olması yağışdan asılı idi.

- A) Aratta B) Lullubi C) Kutu D) Akkad E) Şumer

6. E. ə III minilliyin ikinci yarısında Urmiya gölünün cənubunda meydana gələn dövlətə aid deyil

- A) Ərazisi cənubda Diyala çayınadək uzanırdı
- B) Akkad işğalından qorunmaq üçün uzun müddət mübarizə apardılar
- C) Hökmdarın hərbi uğurları iri qaya parçası üzərinə mixi yazı ilə həkk olunmuşdu.
- D) İki çayarasında meydana gəlmiş mixi yazı sistemi ilə tanış idilər
- E) Urartu dövlətinin təcavüzkarlıq siyasətinə qarşı Assuriya dövləti ilə müttəfiqlik edirdi

7. E. ə III–II minillikdə Urmiya gölü ətrafında yaşayan tayfalarar deyil

A) Lullubi B) Kutı C) Turukki C) Su E) Het

8. Aratta və Lullubiər üçün oxşar cəhət deyil

A) Çoxtanrılıq mövcud idi

B) Urmiya gölü ətrafında meydana gəldi

C) İkiçayarası ilə əlaqələri olmuşdu

D) İkiçayarasından taxıl gətirilirdi

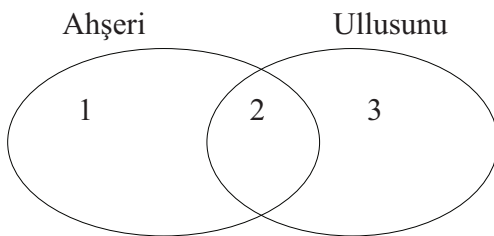
E) Hömrarları “padşahlar padşahı “ adlanırdı

9. Mana dövlətinə aid uyğunluq gözlənilməmişdir

Hadisə	Nəticə
a. İranzunun hakimiyyətə gəlməsi	Hakimiyyət irsən atadan oğula keçməyə başladı
b. E. ə 716-cı ildə II Sarqon Mannaya yürüş etdi	Paytaxt İzirtu talan edildi
c. Aza düşmənlərinə üstün gələ bilsədə öldürüldü	I Sarqon Azanın qatillərini cəzalandırdı
d. Ahşeri İskitlərlə dostluq münasibəti qurdu	Aşurlarla ənənəvi ittifaqı pozdu
e. Ualli hakimiyyətə gəldi	Aşşur ilə İttifaqa sadıq qaldı

A) B) C) D) E)

10. Eyler -venn diaqramına uyğun bəndi müəyyən edin:

I. Aşşur ilə ittifaqı pozdu

II. İskitlərlə dostluq münasibəti qurdu

III. Midiyada Aşşur əleyhinə baş verən üsyançılara yardım etdi.

IV. Aşşur ilə ittifaqı yenidən bərpa etdi

A) 1-II. III. 2-I. 3-IV

B) 1-II. 2-III. 3-I,IV

C) 1-IV. 2-II. 3-I,III

D) 1-III. 2-IV,I. 3-II

E) 1-I. 2-III. 3-II,II